

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
кафедра соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ
ОСОБИСТОСТІ В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 300-РІЧЧЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ГРИГОРІЯ САВИЧА СКОВОРОДИ

21 ЖОВТНЯ 2022 РОКУ

ХАРКІВ – 2022

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
(протокол № 11 від 16.11.2022 р.).*

Редакційна колегія: Васильєва М.П. – доктор педагогічних наук, професор;
Романова І.А. – доктор педагогічних наук, доцент;
Шеплякова І.О. – кандидат педагогічних наук;
Штанько М.О. – ст. лаборант кафедри.

Автори опублікованих матеріалів відповідають за підбір, точність і достовірність наведених фактів, правильне цитування джерел, власних імен та інших відомостей. Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів.

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 300-річчю з дня народження Григорія Савича Сковороди, 21.10.2022 р. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. 225 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2022.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2022.

Черненко К.Р. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В СОЦІАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	197
Чеховська Г.В. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ У КЛУБАХ ЗА ІНТЕРЕСАМИ.....	199
Шеплякова І.О. ЩОДО АКТУАЛЬНОСТІ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ.....	200
Щербакова В.І., Костіна В.В. ДОСВІД РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	203
Щетина В.О. АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	206
Якимович Д.Д. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНІЙ РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ У ЦЕНТРАХ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ.....	207
Ян Мен'ї ДИСКУСІЙНИЙ КЛУБ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО.....	209
Ячменьова Д.С. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	212
Відомості про авторів	219

Харківській та Полтавській області для отримання там постійного догляду (для маломобільних бенефіціарів); перенаправлення бенефіціарів, яких евакуювали з міста до інших областей України до партнерських організацій (Карітас Чернівці, Карітас Коломия, Карітас Тернопіль) для отримання за місцем тимчасового місцезнаходження гуманітарної допомоги та соціальних послуг.

Отже, за часів війни діяльність організації Харківський обласний благодійний фонд «Соціальна служба допомоги» переорієнтовано та змінено з урахуванням існуючих викликів. Робота успішно реалізується завдяки багаторічному досвіду та отриманим грантам для фінансування окремих видів діяльності.

Щетина В.О.

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент Н. Д. Кабусь

У межах соціальної педагогіки соціальне виховання розглядається як процес, що сприяє продуктивному особистісному розвитку з метою розв'язання важливих проблем взаємодії з навколишнім середовищем, розвитку соціальних навичок, конкурентоспроможності, соціального самовизначення, які є особливо важливими у сучасному суспільстві.

Аналіз праць О. Копитіна, Л. Терлецької, І. Романової, К. Рудестам та інших дослідників дозволяє стверджувати, що використання арт-терапевтичних технологій є доцільним з метою розв'язання комунікативних проблем, розвитку цінностей, психічної і гендерної ідентичності не лише у дитячому чи підлітковому середовищі, але й у будь-якому віці, зокрема, для формування зрілих чоловічих і жіночих структур особистості в подружніх парах, підвищення впевненості, активності, самооцінки та соціальної відповідальності особистості.

Підлітки традиційно вважаються важкими у виховному процесі. Під час фізіологічної та психологічної перебудови, бурхливого зростання організму, підлітки найчастіше стикаються зі швидкою зміною настрою, пригніченим настроєм, почуттям тривоги та пониженою самооцінкою. У роботі з підлітками доцільним є використання різних арт-терапевтичних технологій, цікавих для підлітків, зокрема, ізотерапії, бібліотерапії, маскотерапії, казкотерапії, драматерапії, кольоротерапії, відеотерапії, пісочної аімації, ігротерапії, музичної й танцювальної терапії. Обираючи вид терапії, фахівці мають зважати на те, з яким порушенням вони будуть працювати надалі і якої допомоги потребує дитина.

Отже, арт-терапевтичні технології широко впроваджуються в соціальній сфері та освіті й мають значний потенціал щодо соціального виховання учнів підліткового віку, забезпечуючи можливість поєднання творчої діяльності з соціально-виховними, корекційними, психотерапевтичними формами роботи, дозволяючи здійснювати ненав'язливий вплив на емоційно-ціннісну, когнітивну, діяльнісно-вольову сфери зростаючої особистості й сприяючи розвитку значущих особистісних якостей.

Якимович Д.Д.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНІЙ РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ У ЦЕНТРАХ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент І. О. Шеплякова

У сучасних умовах актуалізованою є проблема забезпечення в центрах соціально-психологічної реабілітації дітей цілеспрямованого, систематичного соціально-виховного впливу на вихованців, зокрема підліткового віку, задля формування соціально здорової особистості. При цьому дієвим засобом соціально-виховного впливу на людину протягом життя є театральне мистецтво, ефективне використання якого в процесі соціального виховання підростаючого покоління (у тому числі підлітків – вихованців центрів соціально-психологічної реабілітації дітей) здатне активізувати соціальний розвиток дітей з метою підвищення рівня їхньої соціальності. Відтак необхідним вбачається розкриття можливостей використання засобів театрального мистецтва в процесі соціально-виховної роботи з підлітками в центрах соціально-психологічної реабілітації дітей.

На основі узагальнення результатів проведеного аналізу наукових джерел встановлено, що теоретичні питання соціалізації дітей підліткового віку представлено в дослідженнях О. Безпалько, Р. Вайноли, Л. Міщик, С. Харченка та ін.; соціального виховання – Н. Бурої, А. Капської, І. Зверевої, О. Рассказової, А. Рижанової та ін. Теоретико-методичні основи діяльності центрів соціально-психологічної реабілітації дітей розкрито в студіях О. Караман, С. Коношенка, С. Пальчевського, А. Поляничко, М. Сосюри та ін. Мистецтво як засіб соціального виховання репрезентовано в наукових розвідках І. Бега, О. Олексюк, О. Отич, Н. Максимовської, О. Мальцевої, Ю. Лисенко, О. Хендрик та інших учених; театральне мистецтво – у дослідженнях М. Васильєвої, М. Дергач, І. Романової, Т. Кремешної, Л. Некрасова, В. Шахрай, І. Шеплякової.

З'ясовано, що театральне мистецтво як синтез мистецтв (літератури, мистецтва дії і звучання слів, образотворчого мистецтва, музики, хореографії